

ژیوان گاسپاریان در اکتبر ۱۹۲۸ در سولاک ارمنستان به دنیا آمده. او نوازنده شهیر دودوک است که در دنیا نوای این ساز را با او می‌شناسند؛ هرچند در حوزه آهنگ‌سازی و آهنگ‌سازی فیلم هم بسیار فعال است. گاسپاریان از شش‌سالگی و در شرایطی بسیار سخت و فقیرانه شروع به نواختن دودوک کرد و نخستین اجرای او، تک‌نوازی در گروه رقص و آواز سنتی ارکستر سمفونیک تاتول آلتونیان، در ۲۱سالگی بود. در سال ۱۹۴۷ میلادی، وقتی ۱۹ سال داشت، از دست استالین رئیس‌جمهور وقت شوروی یک ساعت مجی جایزه گرفت. در ۱۹۵۷ میلادی، در همایش

از نشان ملی تا همکاری با استینگ

بزرگ موسیقی یونسکو در مسکو، با پنج هزار شرکت‌کننده دیگر به رقابت پرداخت و برنده جایزه نخست شد. در سال‌های ۱۹۵۹، ۱۹۶۳، ۱۹۷۲ و ۱۹۸۰ میلادی چهار نشان طلای مسابقات یونسکو و در سال‌های بعد نیز شش نشان دیگر به گردن او آویخته شد. جالب اینکه در ۵۲سالگی به دانشگاه رفت و پس از فارغ‌التحصیلی شروع به آموزش موسیقی کرد. او در مقام مدرس دانشگاه موسیقی ارمنستان، تاکنون بیش از ۷۰ نوازنده دودوک را برای اجرای حرفه‌ای تعلیم داده است. از همکاری‌های بین‌المللی او می‌توان به حضور در اجرای موسیقی متن فیلم گلاباداتور

عکس: GettyImages

گفت‌وگو باژیوان گاسپاریان

در این دنیا غمگین نخواهم بود

را همراهی می‌کردند. اولین‌بار که صدای دودوک را شنیدم خیلی خوشم آمد. در میان آن سه نوازنده، استادی هم بود به نام مارکار مارکاریان؛ خود را به او رساندم و از او خواشش کردم که یک دودوک هم به من بدهد؛ خیلی خشن جواب داد که می‌خواهی چه‌کار؟ برو درست را بخوان، مگر پدر و مادر نداری؟ روزی پیش او رفتم و پول ناچیزی را که از فروش ظرف و ظروف کهنه خانه به دست آورده بودم به او دادم، پول‌ها و دست کوچک عرق‌کرده مر پس زد، دودوک ساده‌ای را از جیب درآورد، به من داد و گفت: برو و بنواز. تو می‌توانی. از خوشحالی در پوست خود نمی‌گنجیدم. در طول زمستان یک لحظه دودوک را از لبانم دور نکردم و نواختن نخستین آهنگ را که «دلِ یامان» نام داشت فرا گرفتم. بهار بعد، بار دیگر نزد استاد مارکاریان رفتم و از او خواشش کردم که به نواختن من گوش دهد. گوش کرد و اشک از چشمانش سرازیر شد. دودوک بهتری به من داد و گفت: برو بنواز. تو نوازنده زبردستی خواهی شد. این حرف استاد مشوق من شد تا در ۱۷ سالگی به نواختن دودوک مسلط شوم.

- ↑
- ↑
- ↑

دلم می‌خواهد به تکنولوژی امروز نزدیک شوم؛ از گوشی‌های موبایل گرفته تا اصوات و سازهای جدید. می‌توانم با سازم نغمه‌های ارمنی را بنوازم و بداهه‌نوازی کنم، اما باید راه‌های جدید را رفت و روح موسیقی را با سازهای جدید و فضاهای جدید زنده نگاه داشت تا به مخاطبان امروز هم نزدیک شد. این درستی درک از مخاطب در چنین لحظاتی معنا پیدا می‌کند

۴۰ سالگی چه آرزویی دارید؟

بزرگ‌ترین آرزوی من این است که دلم می‌خواهد پیش از حرکت صلیح میان ترکیه و ارمنستان را از هر لحاظ ببینم و برای این صلح لحظه‌شماری می‌کنم.

۴۰الان برایتان چه چیزهایی اهمیت دارد؟

مهم‌ترین چیز برای من ایجاد صمیمیت و همدلی است که از نگاه من مقدس‌ترین چیزها هستند. همین‌طور فهم مخاطبم برایم بسیار ارزشمند است. بسیار دوستدار آتم که بدانم در فکر مخاطب امروزم چه می‌گذرد و خودم را به آن نزدیک کنم. دلم می‌خواهد به تکنولوژی امروز نزدیک شوم؛ از گوشی‌های موبایل گرفته تا اصوات و سازهای جدید. به نظر می‌آید برخلاف آنچه که به نظر می‌آید، از تمامی آنها می‌توان برای باز پروراندن ریشه‌های فرهنگی استفاده کرد. من همچنان‌که تابه‌حال چنین کرده‌ام، از این به‌بعد هم می‌توانم با سازم نغمه‌های ارمنی را بنوازم و بداهه‌نوازی کنم، اما باید راه‌های جدید را رفت و روح موسیقی را با سازهای جدید و فضاهای جدید زنده نگاه داشت تا به مخاطبان امروز هم نزدیک شد. این درستی درک از مخاطب در چنین لحظاتی معنا پیدا می‌کند.

نوای دودوک در برج میلاد تهران

همایش‌های برج میلاد با نوای دودوک میهمان مخاطبان ایرانی‌اش شد. او با گروه خود متشکل از سه دودوک‌نواز دیگر به روی صحنه رفت هرچند صندلی‌های خالی این اجرا کم نبودند. بعد از نزدیک به یک ساعت تأخیر در اجرای این برنامه و پایین‌آوردن مخاطبانی که در بالکن نشسته بودند به طبقه همکف و پرکردن سالن، این کنسرت آغاز شد. او در ابتدای کنسرتش، متنی را در تکریم و احترام به درگذشت آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی و تغییر و جابه‌جایی ده‌ها برنامه جشنواره موسیقی فجر قرائت کرد. کنسرت گاسپاریان به علت عزای عمومی در کشورمان با نغمه‌هایی محزون و سنگین آغاز شد. او که به همراه نوه‌اش روی سن

موسیقی

با هانس زیمِر اشاره کرد همچنین به همکاری با هنرمندان شناخته‌شده دیگری مثل مایکل بروک، برایان می، لایونل ریچی، پیتِر کابریل، برایان انو، استینگ، نصرت فتح‌علی‌خان و لودویگو ناودی اشاره کرد. در موسیقی فیلم هم از جمله آثاری که او در آنها حضور داشته، می‌توان به «تولد ادواری»، «الماس خونین»، «سیریانا»، «رونین»، «محاصره» و «کلاغ» اشاره کرد. از آلبوم‌های او نیز «در این دنیا غمگین نخواهم بود»، «روح ارمنی»، «صدای آسمانی دودوک»، «زردآلوهایی از بهشت» و «دید بی‌نهایت» از معروف‌ترین‌هاست.

ادامه از صفحه ۱۰

تصویری از خود چیست

به نظرم چیدمان سختی بود و هماهنگ‌کردن با این همه هنرمند و اینکه همه از همکاری با اینجا راضی و خوشحال باشند و نیز همکاری با آقای آو که داستان‌های جذابی داشت.

۴ آقای آو چقدر هنرمندان را می‌شناخت و کارها را دیده بود؟

از هنرمندانی که ما پیشنهاد کردیم که هنرمندان گالری «ا» هستند، در گذشته نمایشگاه همه را دیده بودند و از تعدادی هم کار دارند؛ از تعدادی هم کار ندارند؛ اما از زمانی که نمایشگاه‌شان را دیده بودند، علاقه نشان داده بودند که در این نمایشگاه باشند؛ مثل امید مشک‌سار که آقای آو از ایشان کار خریداری کرد و کارش را دنبال می‌کند. امید از کسانی بود که نمایشگاهش را دیده بود؛ اما کاری در مجموعه‌اش ندارد، ولی هنرمندی بود که دوست داشت در این پروژه باشد و کارهای بیشتری از او ببیند، علی میرعظیمی هم همین‌طور.

۴ کارهای برخی از استادان مثل آقای آغداشلو قدیمی است با کار فریدون غفاری از مجموعه شخصی‌اش انتخاب شده است. چند تا از کارها تولیدی است و چند کار از آثار پیشین هنرمندان انتخاب شده است؟ ترجیح بر این بود کارها انتخاب شوند یا برای نمایشگاه ساخته شوند؟

ترجیح این بود که برای نمایشگاه ساخته شوند. امید بازماندگان، امید مشک‌سار، راضیه صدیقیان، شها حسینی، کار دوم علی نصیر، علی میرعظیمی، بیتا فیاضی و شیده تامی مشخصا برای نمایشگاه تولید شده‌اند. فریدون غفاری، ژینوس تقی‌زاده و هومن مرتضوی از کارهای قبلی‌شان استفاده کردند؛ تقریباً نیمی از کارها برای این نمایشگاه تولید شد.

۴ به‌طور مداوم جلسه برگزار و ایده داده می‌شد یا اینکه بعد از جلسات اول هنرمندان کارهای آماده را تحویل دادند. شما با هنرمندان در تماس بودید یا شخص آقای آو با آنها تماس می‌گرفت؟

ما از طریق آقای آو با هنرمندان در تماس بودیم؛ برای مثال به تعدادی از هنرمندا اعلام کردیم آقای آو قصد دارد نمایشگاهی با این‌مضمون جمع کند و آیا آنها مایل به شرکت در این نمایشگاه هستند یا نه. تاریخ ارسال آثار را به هنرمندانی که اعلام آمادگی کردند، گفتیم. میزان و شکل تماس با هنرمندان تفاوت داشت؛ برای نمونه با علی میرعظیمی که هنرمند جوان‌تری است بیشتر در تماس بودم و اتودهایش را قبل از اینکه کار را درست کند می‌دیدم و در جریان تولید بودم؛ اما امید بازماندگان یا امید مشک‌سار که با سبک نقاشی‌شان آشنا هستیم، روند تولید را با ما در میان گذاشتند و در تاریخ مقرر کار را تحویل دادند.

۴ آقای آو اصراری نداشتند کارها را قبل از نمایش ببینند؟

خیر. **۴ در نمایشگاه متنی منتشر و در همه گالری‌ها توزیع شده بود. این همان نوشته بود که به هنرمندان ارائه شد؟** خیر، یکی از هنرمندان گالری آران این متن را درباره نمایشگاه نوشت و وقتی آقای آو خواندند خوششان آمد و گفتند این همان چیزی است که می‌خواهم بگویم و تصمیم گرفتند از این متن استفاده کنند. ما موقع صحبت با هنرمندان متنی به آنها ندادیم. آقای آو اصرار می‌کردند توضیح دقیقی به هنرمندان ندهیم که منظورمان تصویری از خود یا چهره چیست؛ واقعا به هنرمندان در دو جمله توضیح می‌دادیم. برای مثال به نیک‌زاد نجومی که با او تماس مستقیم نداشتیم، در دو جمله روند نمایشگاه را توضیح دادیم و توضیح اضافه‌تری به کسی داده نشد، زیرا می‌خواستیم این کارها بدون محدودیت باشد.

چهارشنبه ۲۹ دی ۱۳۹۵

تماشاخانه

ناهد توسلی، درباره نمایش دیوان تئاترال:

نمایشی پُر از نشانه، اسطوره و لذت

شرق: دکتر ناهید توسلی، اسطوره‌شناس، از فعالان و پژوهشگران حوزه فرهنگ و حقوق زنان در عرصه بین‌الملل، بازی و حضور زنان در «دیوان تئاترال» را بسیار مؤثر و ارزشمند ارزیابی کرده و درخصوص نشانه‌های زنانه درون این نمایش چنین اظهار کرد: «به زعم من، این نمایش، هم در متن و هم در تأکیدات اجرایی، پُر است از نشانه‌هایی از اساطیر و البته مملو از نشانه‌های زن مادرانه؛ قصه‌هایی تکه‌تکه همه با محوریت آب. مهم‌ترین ایزدبانوان در ایران باستان، آناهیتا بوده که به معنای پاک و پالوده است، زنی که نماد زن‌مادر بوده و نگه‌دارنده آب‌های سرزمین ما. در سرزمین ما آب همواره اهمیت ویژه‌ای داشته است. در طول نمایش چندبار هم به تشنگی زمین اشاره می‌شود که ایزد آن اسپندارمذ، نگه‌دارنده زمین است و در تعاملی دیالکتیک با آب و ایزد آن قرار می‌گیرد. داستان امروزی‌شده شیرین و فرهاد در نمایش هم نگره‌ای دیگر است به این تقابلی دیالکتیک در شکلی قصوی و از دل تاریخ و ادبیات.»

دکتر ناهید توسلی، رمان‌نویس سرشناس، درخصوص ارزیابی کار کارگردان نمایش «دیوان تئاترال» گفت:

«روزبه حسینی را از سال‌ها پیش می‌شناسم. در حوزه فرهنگ، هنر و ادبیات، به‌ویژه ادبیات نمایشی و داستانی، بسیار جدی و پرقوت است. کارگردانی نمایش «دیوان تئاترال» بسیار هوشمندانه است؛ هدایت بازی بازیگر در شکل موزیکال، ترکیب‌بندی حرکت، رقص به معنای نشانه‌گرایی زیبای آن، موسیقی و آواز و تصویرسازی‌ها بسیار زیبا و درست انجام شده و فوق‌العاده است.» در طول ۱۴ اجرای نمایش دیوان تئاترال، هنرمندان بسیاری به تماشای این نمایش نشسته‌اند که از آن جمله‌اند:

رؤیا نونهالی، مهشید نونهالی، فرخنده حاجی‌زاده، محمد ساریان، علی برجی، صادق توکلی، طلایه رویایی، عزت‌الله رمضانفر، مسعود فروتن، اصغر همت، قاسم زارع، رضا بابک، خانم دکتر داداشیان، فریبا متخصص، مریم معترف، کاظم مؤثرآزاد، خسرو احمدی، فرزاد معافی، مهدی میامی، هادی قمیشی، شیوا خسرومهر، مانا استادمحمد، ناصر آویژه، وحید آقاپور، پویا پورمعانی، جواد عاطفه، خسرو احمدی، سحر خزائلی، مجید گیاهیچی، پژمان سلطانی، قاسم روبین، مسعود فروتن، مهدی شیبانی‌زاده، عاطفه پاکبازبنا، رضا آشفته، محسن حسینی، محمدامیر یاراحمدی، ستاره اسکندری، دکتر محمدرضا خاکی، محمد ابراهیمیان، محسن علیخانی، داوود فتحعلی‌بیگی، سیوش شعبانپور، بهزاد خداویسی، آرش فصیح، خشیار حامی، حمیرا نونهالی، سیامک زمردی‌مطلق، غلامرضا رضائسی، رامین ناصرصبیر، دکتر رضا معدنی‌پور، کیوان نخعی، رضا بهرامی، مرضیه صدرایی، سیدجواد حسینی، معصومه بیکی، فاطیما بهارمست، همایون علی‌آبادی، دکتر امید روحانی، افشین هاشمی، رؤیا افشار، افروز فروزند، دکتر ناهید توسلی، شهرام کرمی، بهزاد مرتضوی، شیرین یزدانبخش، بهزاد جاودان‌فر، بهزاد صدیقی، تایماز رضوانی، رزیتا یوسفی، فرزام رنجبر، الهام شکیب، مهدی شمسانی، بهاره مشیری، رسول صادقی و ...

نمایش «دیوان تئاترال»، نوشته محمود استادمحمد، به کارگردانی روزبه حسینی، تنها امشب (چهارشنبه ۲۹ دی) در تالار سنگلج ساعت ۱۹:۳۰ آخرین اجرائش را روی صحنه خواهد بود.

روی خط سَل

سعید فرج‌پوری ورک‌شاپ کمانچه برگزار می‌کند

«سعید فرج‌پوری»، آهنگ‌ساز و نوازنده نامدار کمانچه، اوایل بهمن‌ماه در آموزشگاه موسیقی سعدی، ورک‌شاپ تخصصی ساز کمانچه برگزار می‌کند. ورک‌شاپ تخصصی این نوازنده از آهنگ‌ساز، از پنجم بهمن‌ماه آغاز خواهد شد و به‌مدت یک‌ماه ادامه خواهد داشت. او چندی پیش به‌همراه «سالار عقیلی» قطعات تازه‌اش را در قالب تور کنسرت‌های شهریورماه در تهران و شهرستان‌ها روی صحنه برد. فرج‌پوری همچنین چندی پیش تور «میخانه خاموش» را در خارج از ایران برگزار کرد و در این کنسرت از حضور نوازندگان جوان بهره برد. در تور کنسرت‌های سعید فرج‌پوری و سالار عقیلی در بخش اول قطعاتی جدید به‌همراه تصانیف و آثاری در دستگاه همایون و آواز افشاری روی سروده‌های شاعرانی چون شهریار، سایه، مولانا و محمدعلی بهمنی و در بخش دوم آثاری از قدما اجرا می‌شود. در اجرای‌های پیش‌رو آهنگ‌سازی و سرپرستی گروه را «سعید فرج‌پوری» برعهده دارد و نوازندگانی چون آزاد میرزابور (تار)، فردین لاهوریور (نی)، داود منادی (ویلن‌سل)، سهراب برهمندی (ویلن آلتو)، منیکا لران (ویلن)، علیرضا دریایی (ویلن)، صابر سوری (عود)، محمدرضا اسکندری (تار باس)، سحاب تربتی (تنبک) و روزبه رازعی (سازهای کوبه‌ای) در آن خواهند نواخت.

